

Mokymosi scenarijus 1

Temos pavadinimas

Kas yra lietuvių kalba? Kuo ji ypatinga?

Temos santrauka ir pagrindinis tikslas

Tema skirta bendrai susipažinti su lietuvių kalbos ypatingumu ir išskirtinumu bei palyginti ją su kitomis pasaulio kalbomis. Taip pat tema paskatins pažvelgti į lietuvių kalbos abėcėlę įtraukiant vaizdinę medžiagą. Temą sudaro trys skirtingi tyrinėjimai.

Raktiniai žodžiai

Indoeuropiečių kalba, abėcėlė, kalbos ypatingumas, kalbos senumas, kalbų medis.

Svarbūs aspektai

Kalbinis lygmuo ir kiti aspektai, į ką svarbu atkreipti dėmesį	A - pagrindinis - B - tarpinis - C - pažengęs Tyrinėjimas 1 – A/C (anglų/lietuvių kalba) Tyrinėjimas 2 - A Tyrinėjimas 3 – B Tyrinėjimai tinkami/gali būti pritaikomi skirtingoms amžiaus grupėms.
Laikas pasiruošimui ir į ką svarbu atkreipti dėmesį ruošiantis temai	Iki 1 val. Tyrinėjimai gali būti atliekami kita seka, nei pateikta edukacinėje platformoje. Platforma leidžia praleisti vieną tyrinėjimą ir vėliau grįžti prie jo. Svarbūs žingsniai: <ul style="list-style-type: none"> • Užsiregistravimas į edukacinę platformą; • Temos tyrinėjimų peržiūrėjimas ir tyrinėjimų sekos susidėliojimas; • Reikiamų priemonių pasirengimas; <i>Siekiant kiekviena tyrinėjime plačiau analizuoti tam tikrus aspektus, galima šiame scenarijuje pateiktą papildomą informaciją peržiūrėti ir po tyrinėjimų, atliktų edukacinėje platformoje, galima papildomai pasigilinti į esminius aspektus.</i>
Laikas, skirtas temai	Iki 50 minučių su įžanga ir aptarimu. Jei vaikai visus tris tyrinėjimus daro savarankiškai ir įtraukus atliktų tyrinėjimų aptarimus su vaikais. Aptarimus su vaikais galite atlikti po kiekvieno tyrinėjimo, arba jiems atlikus visus tris tyrinėjimus: <i>Preliminarus tyrinėjimų laikas (įtraukiant aptarimus po kiekvieno):</i> Tyrinėjimas 1 – iki 15 min. (tyrinėjimai skirtas tekstas gali būti skaitomas lietuvių/anglų kalba arba klausomas audio įrašas) Tyrinėjimas 2 – iki 15 min. Tyrinėjimas 3 – iki 10 min.
Priemonės, kurias galima naudoti temai	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacinė platforma • Kompiuteriai arba mobilieji telefonai tyrinėjimams atlikti • Papildoma medžiaga, kurią analizuoja besimokantieji

<p>Nuorodos ieškoti papildomos informacijos užsiėmimui ir pan.</p>	<p>Tyrinėjimams 1 ir 2 gali būti naudojama papildoma tekstinė ir vaizdinė medžiaga, leidžianti besimokantiems plačiau gilintis lietuvių kalbos ypatinumą ir specifiką lyginant su kitomis pasaulio kalbomis. Naudingos nuorodos, kuriomis galima remtis (anglų kalba):</p> <p>Kalbos, kuriomis kalbama daugiausiai (vizualus infografikas anglų k.): https://word.tips/100-most-spoken-languages/</p> <p>Kalbos, kurios pasaulyje yra seniausios (tekstas anglų k.): https://theculturetrip.com/asia/india/articles/the-10-oldest-languages-still-spoken-in-the-world-today/;</p> <p>Seniausių pasaulio kalbų istorija (tekstas anglų k.) https://www.translationroyale.com/history-of-the-ten-oldest-languages-in-the-world/</p> <p>Kalbos, kurios gali išnykti (tekstas su žemėlapiais ir infografikais, kuriuos galima papildomai nagrinėti tyrinėjimų metu): https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages-endangered</p> <p>Visiems trims tyrinėjimams tinkama medžiaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> Žurnalo Passport tekstas "Lietuvių kalba: nepatogus unikalumas", parengė dr. Giedrius Subačius: https://subacius.people.uic.edu/PASSPORT%20JOURNAL%20Lietuviu%20Kalba.pdf
---	--

Mokymosi scenarijaus eiga:

Dalis	Veiklos aprašymas	Skiriamas laikas
Pradžia	<p>Įženkite į temą pradėdami keliais klausimais ir bendra diskusija vaikų grupėje:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Ką žinai apie lietuvių kalbą? Kuo ji išskirtinė ir unikali?</i> <i>Kaip manote, ar lietuvių kalba yra tarp 100 populiariausių kalbų? Kodėl?</i> <i>Ar lietuvių kalba yra viena seniausių iš 7009 kalbų, kuriomis šiuo metu kalbama pasaulyje?</i> <p>Diskusijos metu įvardintus aspektus galima pažymėti ir grįžti prie jų jau temos pabaigoje.</p>	5-7 min.
Pagrindinė dalis	<p>Atliekami visi tyrinėjimai (tyrinėjimų seką galite pasirinkti). Jei vaikai visus tris tyrinėjimus daro savarankiškai siūlome nurodyti vaikams laiką.</p> <p><i>Atliekant pirmąjį tyrinėjimą galite pasiūlyti vaikams pasirinkti skaityti tekstą arba išklausti įgarsintą tekstą apie lietuvių kalbą. Jų pasirinkimus taip pat galite aptarti su vaikais.</i></p> <p>Aptarimus su vaikais galite atlikti po kiekvieno tyrinėjimo, arba jiems atlikus visus tris tyrinėjimus. Siūlome tyrinėjimų rezultatus aptarti Jums prisijungus prie edukacinės platformos ir multimedijos pagalba rodant vaikų atsakymus. Galima ties kiekvienu tyrinėjimu plačiau diskutuoti: <i>Kaip manote, kodėl yra būtent taip? Ką tai reiškia kalbai? Kaip manote, kaip kalba gali būti susijusi su vaizdais? Ar savo aplinkoje pastebite objektų, kurie panašūs į lietuvių kalbos raides, kaip š, č ir kita? Ir kita.</i></p>	40 min.

Dalis	Veiklos aprašymas	Skiriamas laikas
Įsivertinimas	<p>Įsivertinti galite grįžę prie įžangos metu įvardintų aspektų ir klausiant:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kuo dar galėtumėte papildyti minėtus aspektus?</i> - <i>Jei trimis žodžiais reiktų įvardinti lietuvių kalbos ypatingumą, kokie tie žodžiai būtų? Kodėl renkatės būtent juos, pakomentuokite.</i> 	5-7 min.